

Besøksforbud som forebyggende virkemiddel

Besøksforbud jf. straffeprosessloven §222a som forebyggende virkemiddel mot mishandling i nære relasjoner

En juridisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (OPPG300)

Politihøgskolen

2016

Kand.nr: 634

Antall ord: 6475

”Vi vet at det kan være vanskelig å komme seg ut av et voldsforhold. Volden opphører ofte ikke uten hjelp utenfra. Vold i nære relasjoner er ikke en privatsak, men et samfunnsansvar som skal håndteres av politiet og andre hjelpeinstanser. Nye hendelser kan forebygges ved at politiet kobles inn.”¹

---

¹ Politiet, ”Hvor lite skal du finne deg i?,” Hentet 10.mai.2016 fra <http://www.hvorlite.no/hva-kan-politiet-gjore/>

Innholdsfortegnelse

1.0	INNLEDNING	3
2.0	JURIDISK METODE	4
3.0	BESØKSFORBUD SOM FOREBYGGENDE VIRKEMIDDEL	5
4.0	HOVEDDEL	6
4.1	INNLEDENDE OM BESØKSFORBUD	6
4.2.	VILKÅR FOR BESØKSFORBUD JF. § 222A, FØRSTE LEDD.	8
4.2.1	<i>Om vilkåret bokstav A "begå en straffbar handling mot en annen person"</i>	8
4.2.2	<i>Om vilkåret bokstav B "forfølge en annen person"</i>	9
4.2.3	<i>Om vilkåret bokstav C "på annet vis krenke en annens fred"</i>	9
4.2.4	<i>Om beviskravet - "Grunn til å tro"</i>	10
4.3	BESØKSFORBUDETS INNHOLD	11
4.4	VILKÅR FOR BESØKSFORBUD I HJEMMET	12
4.4.1	<i>Bakgrunn</i>	12
4.4.2	<i>Om vilkåret "Å begå en straffbar handling som nevnt i bokstav A"</i>	13
4.4.3	<i>Hva defineres som eget hjem?</i>	13
4.4.4	<i>Om beviskravet - "nærliggende fare"</i>	14
4.5	NØDVENDIG OG FORHOLDSMESSIG JF. STRPL. § 170A	14
4.6	NOEN PROSESSUELLE VILKÅR	17
4.6.1	<i>Hvem beslutter besøksforbud, og når kan besøksforbud ilegges?</i>	17
4.6.2	<i>Besøksforbudets varighet</i>	18
4.7	BRUDD PÅ BESØKSFORBUD JF. STRL. § 168	18
5.0	AVSLUTNING	19
6.0	LITTERATURLISTE	21

1.0 INNLEDNING

Temaet for bacheloroppgaven er besøksforbud jf. straffeprosessloven § 222a², og hvordan denne bestemmelsen kan være et virkemiddel for å forebygge mishandling i nære relasjoner. Av forarbeidene³ til endringsloven 2003 framgår det at et besøksforbud kan gå ut på at en person får forbud om å oppholde seg på et bestemt sted, forfølge eller på annet vis kontakte en annen person. Hensikten er blant annet å øke tryggheten for ofre for vold, trusler og trakassering, herunder mishandling i nære relasjoner.

Av riksadvokatens rundskriv om familievold fra 2008⁴ framkommer det at vold og andre overgrep mot familiemedlemmer er et stort samfunnsproblem som har fått økt oppmerksomhet de siste årene. Dette vises også i media, da det i senere tid har kommet ulike kampanjer vedørende dette temaet. Et eksempel er politiets kampanje mot vold i nære relasjoner; ”Hvor lite kan du finne deg i?”.

Formålet med oppgaven er å avklare vilkårene som må ligge til grunn for ileggelse av besøksforbud jf. strpl. § 222a, samt hvilke muligheter og begrensninger politiet har for bruk av besøksforbud. Videre vil oppgaven gi et innblikk i hvordan besøksforbud kan være et forebyggende tiltak opp mot mishandling i nære relasjoner. Bestemmelsen om besøksforbud jf. strpl. § 222a, kan for enkelte framstå som omfattende og uoversiktlig, og derfor vanskelig å vurdere når det kan nyttes i praksis. Med bakgrunn i dette, vil et bredt fokus på lovens innhold kunne tenkes å gi leseren helhetlig kunnskap om bestemmelsen, som kanskje kan bidra til økt kompetanse og praktisk anvendelse. Problemstillingen for oppgaven blir derfor;

Hvilke muligheter har politiet til å forebygge mishandling i nære relasjoner jf. strl⁵. §282 ved ileggelse av besøksforbud jf. strpl. § 222a jf. strpl. § 170a?

---

² Lov 22.mai. 1981 nr. 25 Lov om rettergangsmåten i straffesaker (strpl.)

³ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) Om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven (rasistiske symboler, besøksforbud, og strafferammen ved sammenstøt av lovbrudd).s. 9-10

⁴ Riksadvokaten (23.juni 2008) *Riksadvokatens rundskriv om familievold.*(Rundskriv nr. 3/2008) side. 1

⁵ Lov 20.mai 2005 nr. 28 Lov om straff (strl.).

Oppgavens hovedtyngde vil være på strpl. § 222a, 1.ledd og 2.ledd. Første ledd omhandler ordinært besøksforbud og forholdsmessighetsvurderingen, mens annet ledd sier noe om hva besøksforbudet går ut på, samt besøksforbud mot eget hjem. Strpl. § 222a, 1.ledd bokstav a-c anses mest relevant for problemstillingen om mishandling i nære relasjoner, derfor vil bokstav d om ordensforstyrrelser holdes utenfor oppgaven.

På bakgrunn av oppgavens størrelse, vil ikke bestemmelsens tredje ledd om begrensede besøksforbud behandles. Det samme gjelder strpl. § 222a, femte ledd til og med åttende ledd om saksbehandlingsregler. Videre, vil noen av de mest sentrale prosessuelle vilkårene i forhold til oppgaven bli redegjort for, samt konsekvensene av å bryte et besøksforbud jf. strl. §168. Når det i oppgaven er snakk om ”mishandling i nære relasjoner”, menes mishandling jf. strl. § 282. På grunn av oppgavens størrelse vil ikke vilkårene i denne bestemmelsen behandles.

Innledningsvis vil det bli redegjort for anvendt metode. Videre vil oppgaven ta for seg noen forebyggende momenter ved besøksforbud. I oppgavens hoveddel vil det foretas en tolkning av innholdet i strpl. § 222a, med bakgrunn i lovens vilkår. Oppgaven avsluttes med en kort oppsummering.

2.0 JURIDISK METODE

I oppgaven har juridisk metode blitt anvendt for å svare på oppgavens problemstilling. I oppgaven tas det utgangspunkt i gjeldende rett. Juridisk metode består av tre rettsprinsipper; relevans, slutning og vekt. Disse bestemmer hvilke rettskilder som kan benyttes, hvordan de skal tolkes og veies opp mot hverandre.⁶

Det tas utgangspunkt i den primære rettskilden, strpl. § 222a for å belyse problemstillingen i denne oppgaven. Når det kommer til tolkningen, er lovteksten utgangspunktet for dette. Videre må det nevnes at lovteksten alene ikke er et godt nok grunnlag for å gi en helhetlig forståelse og tolkning av bestemmelsens innhold. Det er derfor i tillegg viktig å foreta en tolkning av andre relevante rettskildefaktorer som forarbeider, rettsavgjørelser, og juridisk litteratur. De mest sentrale forarbeidene som er benyttet i denne oppgaven er Ot.prp. nr.

---

⁶ Erik Magnus Bøe, *Grunnleggende juridisk metode – en introduksjon til rett og rettsstenkning*, 3.utgave, Oslo 2012 s. 84-85

33(1993-1994)⁷, og Ot.prp. nr. 109 (2001-2002). Dette er utfyllende forarbeider som bidrar til å gi et godt bilde av hvordan lovteksten bør tolkes og hva som er formålet med loven.

For søk i rettskilder har nettsiden www.lovdata.no/pro og Gyldendals nettside www.rettsdata.no med tilgang til lovverk og norske lovkommentarer blitt benyttet. Dette har sikret tilgang til forarbeider, rettsavgjørelser, og kjennelser som har blitt benyttet i arbeidet med oppgaven. Videre har universitetsforlagets blå kommentarutgaver på nett blitt brukt i arbeidet med oppgaven.

Annen juridisk litteratur har også blitt benyttet i oppgaven, for det meste litteratur som er pensum på bachelorstudiet. Videre har det blitt foretatt søk på internett for å finne aktuelle rundskriv og handlingsplaner.

3.0 BESØKSFORBUD SOM FOREBYGGENDE VIRKEMIDDEL

Å forebygge kriminalitet er et av politiets overordnede mål. Dette framgår av politiloven⁸ § 1 annet ledd hvor det blant annet står at politiet skal sørge for borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd ved hjelp av forebyggende virksomhet. Videre, sier politiloven § 2 noe om politiets hovedoppgaver, hvor det står at politiet skal forebygge kriminalitet og andre krenkelser av den offentlige orden og sikkerhet. I forarbeidene⁹ til politiloven er det presisert at forebygging skal være en selvstendig politioppgave, i likhet med med andre hovedoppgaver som også er nevnt i politiloven § 2.

Politiet skal både jobbe proaktivt og reaktivt i utøvelsen av det forebyggende arbeidet. Proaktiv forebygging innebærer et fremadrettet arbeid for å forhindre at noe skal skje, mens den reaktive forebyggingen er rettet bakover mot krenkelser eller hendelser som allerede har skjedd.¹⁰ Elisabeth Myhre Lie skriver i sin bok om forebyggende politiarbeid at det er viktig å tenke proaktivt så vel som reaktivt med tanke på å forebygge kriminalitet, og at dette har blitt to likeverdige strategier for å forebygge framtidig kriminalitet.¹¹ Utnyttelse av proaktive

---

⁷ Ot.prp. nr.33 (1993-1994) Om lov om endringer i straffeprosessloven mv(styrking av kriminalitetsofrets stilling).

⁸ Lov 4.august 1995 nr. 53 Lov om politiet (politiloven).

⁹ Ot.prp. nr.22 (1994-1995) Om lov om politiet (politiloven). s.59

¹⁰ Ragnar L. Augeland, Henry John Mæland, Knut Røsandhaug, *Politirett, 2.utgave* Oslo 2012 s.228-229..

¹¹ Elisabeth Myhre Lie, *I forkant: kriminalitetsforebyggende politiarbeid, 2.utgave*, Oslo 2015, s.21.

og reaktive metoder for forebygging, kan også redusere behovet for å ta i bruk andre tiltak av mer inngripende karakter.

Av forarbeidene¹² til endringsloven av januar 2003 framgår det uttrykkelig, at besøksforbud etter strpl. § 222a ikke er et tvangsmiddel, men et forebyggende tiltak. Besøksforbud har et bredt anvendelsesområde, og vil kunne kategoriseres både som et proaktivt, men også reaktivt forebyggende. Av lovteksten framgår det at besøksforbud kan benyttes i situasjoner hvor det er grunn til å tro at en person vil begå en straffbar handling mot en annen, eller i situasjoner hvor det er grunn til å tro at det vil forekomme forfølgelse eller andre former for krenkelser. Det stilles imidlertid ikke noe krav om at disse handlingene må være begått, det må kun foreligge en reell risiko for det.¹³ Besøksforbud kan derfor virke proaktivt ved at det ilegges i forkant av uønskede hendelser som nevnt i strpl. § 222a, men også i etterkant som blir en del av det reaktive arbeidet. Videre bør det nevnes at tvangsmidler som for eksempel pågripelse jf. strpl. § 171 eller ransaking jf. strpl. § 192, i større grad er av reaktiv forebyggende karakter, da disse tvangsmidlene settes i verk når det foreligger skjellig grunn til mistanke for en straffbar handling som kan medføre frihetsstraff.

Besøksforbud vil i saker som omhandler mishandling i nære relasjoner ha en todelt virkning. På den ene siden vil det kunne virke trygghetsskapende for den utsatte, mens det på den andre siden vil virke grensesettende for voldsutøver. I tillegg til den grensesettende og trygghetsskapende effekten av et besøksforbud, vil besøksforbud etter strpl. § 222a også fungere forebyggende ved å forhindre at fornærmede utsettes for nye kriminelle handlinger fra samme gjerningsperson. At det i dag ikke lenger stilles krav om at en straffbar handling må være begått vil ha en særlig betydning i saker om mishandling i nære relasjoner, da det ofte foreligger et tilknytningsforhold og et regime som gjør det vanskelig å bryte ut av for voldsutsatte.

4.0 HOVEDDEL

4.1 Innledende om besøksforbud

---

¹² Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.34

¹³ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.22

For å ilegge et besøksforbud kreves det hjemmel i lov. Dette med bakgrunn i legalitetsprinsippet, - et grunnleggende rettsprinsipp, som skal sørge for personers frihet og rettssikkerhet. Prinsippet innebærer at ethvert myndighetsinngrep mot borgerne må ha hjemmel i lov. Dette fordi besøksforbud er et inngripen i en persons rettssfære, ved å innskrenke individers handlefrihet og bevegelsesfrihet. Legalitetsprinsippet er rettsprinsipp med konstitusjonell trinnhøyde. Dette vil si at prinsippet er av samme rang som Grunnloven¹⁴, og skal gjelde for all utøvelse av den offentlige myndighet.¹⁵

Strpl. § 222a er hjemmelen for å ilegge besøksforbud, og ble tilføyd ved lov 1.juli 1994 og trådte i kraft 1.januar 1995. Senere har bestemmelsen blitt endret flere ganger, senest ved lov 19. Juni 2015 nr.65. Formålet med bestemmelsen er å øke tryggheten for ofre som er utsatt for vold, trusler og trakassering, spesielt i nære relasjoner.¹⁶

Før loven trådte i kraft i 1994, hadde Justisdepartementet i 1988 satt ned et utvalg for å å utrede fornærmedes stilling i straffesaker. Her kom det frem at fornærmede fram til da hadde hatt en distansert rolle innenfor strafferetten og straffeprosessen, mens lovbrøyer derimot stod mer sentralt. Bestemmelsen om besøksforbud kom derfor blant annet som et ledd i utviklingen om å styrke fornærmedes rolle innenfor straffeprosessen.¹⁷

Før § 222a trådte i kraft, var det straffeloven § 33¹⁸ som regulerte besøksforbud, men da kun som ledd i en strafferettslig reaksjon¹⁹. I dag er det ikke lenger noe krav om at en straffbar handling har blitt begått, og besøksforbudet her derfor fått et bredere anvendelsesområde.

---

¹⁴ Kongeriget Norges Grundlov, given i Rigsforsamlingen paa Eidsvold den 17de Mai 1814 (Grunnloven).

¹⁵ Ragnar L. Augelend, Henry John Mæland, Knut Røsandhaug, *Politirett, 2.utgave* Oslo 2004 s.102-103

¹⁶ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.9

¹⁷ Ot.prp. nr.33 (1993-1994) s.6

¹⁸ Lov 22. mai 1902 nr. 10 om Almindelig borgerlig Straffelov (straffeloven)

¹⁹ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.9

Besøksforbud kan på bakgrunn av bestemmelsens plassering i straffeprosesslovens fjerde del som omhandler tvangsmidler, lett oppfattes for å være et tvangsmiddel i likhet med pågripelse og ransaking. Dette kan imidlertid virke noe forvirrende da det i forarbeidene framgår uttrykkelig at besøksforbud ikke regnes som et tvangsmiddel, men som et forebyggende tiltak.²⁰

Bakgrunnen for plasseringen i straffeprosesslovens fjerde del ble begrunnet i at besøksforbud kan anses for å være i samme kategori som for eksempel pågripelse og ransaking som er plassert i samme del. Bestemmelsens straffeprosessuelle stilling vil imidlertid være forskjellig fra de nevnte tvangsmidlene, da besøksforbud kan benyttes uavhengig om det foreligger et straffbart forhold eller ikke. Besøksforbud har med dette ikke nødvendigvis noen direkte tilknytning til etterforskning og straffeforfølgelse. På en annen side, er besøksforbud i sine ytre trekk tydelig inngripende, og kan derfor fort bli sett på som straff eller som et tvangsmiddel. Videre, har besøksforbud i likhet med andre tvangsmidler en henvisning til strpl. § 170a, som også er plassert i del fire av loven. På bakgrunn av disse momentene ble det derfor naturlig å plassere bestemmelsen i straffeprosesslovens fjerde del om tvangsmidler.²¹

4.2. Vilkår for besøksforbud jf. § 222a, første ledd.

4.2.1 Om vilkåret bokstav A ”begå en straffbar handling mot en annen person”

Av ordlyden framgår det at det er anledning til å nedlegge besøksforbud når det er grunn til å tro at noen vil begå en straffbar handling mot en annen person. På bakgrunn av formuleringen er det naturlig å tenke at bestemmelsen kun omfatter straffbare handlinger. I forarbeidene²² framgår det at besøksforbud er spesielt aktuelt i situasjoner hvor det er snakk om vold eller trusler, men dette legger samtidig ingen begrensninger for at besøksforbud også kan nyttes i andre saker. Typiske straffbare handlinger som blir forsøkt hindret ved hjelp av besøksforbud er for eksempel voldslovbrudd som er omhandlet i kapittel 25 i strl., herunder mishandling i nære relasjoner jf. strl. § 282.

---

²⁰ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.22

²¹ NOU 1992:16 (Sterkere vern og økt støtte for kriminalitetsofre) s.69.

²² Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.20

Med formuleringen ”en annen person” framgår det i forarbeidene²³ at bestemmelsen er ment for å beskytte konkrete privatpersoner. Videre framkommer det av forarbeidene²⁴ at ordlyden ikke skal tilegnes en for snever tolking. Bestemmelsen skal også kunne anvendes for å beskytte en større krets med personer, for eksempel ansatte i en butikk. Det stilles imidlertid krav om at kretsen må ha en viss avgrensning. I en kjennelse fra Høyesteretts kjæremålsutvalg Rt. 2002 s.1243 dreide saken seg om en person som fikk besøksforbud mot et kjøpesenter. Saken ble etterhvert bragt inn for Oslo forhørsrett med begjæring om at besøksforbudet ikke ble tatt til følge, da besøksforbudet i dette tilfellet ikke beskyttet konkrete personer. Kjæremålsutvalget kom til slutt fram til at lagmannsrettens kjennelse ikke bygget på en uriktig tolkning, og at de ansatte på senteret; vektere og butikkansatte utgjorde en avgrenset krets av personer som faller innunder bestemmelsen.

4.2.2 Om vilkåret bokstav B ”forfølge en annen person”

Med bakgrunn i ordlyden vil det være naturlig å tenke på situasjoner hvor voldsutøver aktivt oppsøker voldsutsatte. I forarbeidene²⁵ er det utdypet hva begrepet om å forfølge en annen person innebærer. Her forutsettes det at vilkåret har til hensikt å virke beskyttende i situasjoner hvor en person fysisk følger etter en annen person, eller til stadighet dukker opp på steder hvor vedkommende oppholder seg. Det må imidlertid nevnes at forfølgelse ikke nødvendigvis er straffbart, men at slik atferd også kan være straffbare etter strl. § 266 om hensynsløs atferd. Eksempler på forfølgelse kan for eksempel være å følge etter noen på jobb, til jobb eller på andre offentlige steder. I Rt. 1998 s.1255 kom kjæremålsutvalget fram til at det å parkere på bestemte steder, hindre adkomst, samt hindring av vanntilførsel ikke kan regnes som forfølgelse. Videre, konkluderte utvalget med ordlyden ”forfølge” må antas å være rettet mot forfølgelse av en person.

4.2.3 Om vilkåret bokstav C ”på annet vis krenke en annens fred”

På bakgrunn av ordlyden, kan en forståelse av vilkåret innebære handlinger som hindrer privatlivets ro. Handlinger som i utgangspunktet ikke medfører straffansvar, men på annet vis krenker en annen person vil falle innunder dette alternativet. Høyesteretts kjæremålsutvalg har i Rt. 2004 s.1658 uttalt at alternativ c har en selvstendig betydning for handlinger som ikke er straffbare. Av forarbeidene²⁶ står det at eksempler på slike handlinger kan være å gjentatte ganger dukke opp på personens bosted, trakasserende telefonsamtaler eller offentlig

---

²³ Ot.prp. nr.33 (1993-1994) s.50

²⁴ Ot.prp. nr.33 (1993-1994) s.23

²⁵ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.45

²⁶ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.45

ydmykelse eller hånelse. I en kjennelse fra Eidsivating lagmannsrett LE-2006-177829 fikk en mann forlenget besøksforbudet selv om det ikke forelå reell og nærliggende fare for fysisk straffbar handling mot de besøksforbudet skulle beskytte. Det var altså ikke lenger fare for straffbar handling. På en annen side viste sakens dokumenter at det fortsatt kunne påvises reell og konkret fare for nye fredskrenkelser via SMS eller telefon. Besøksforbudet ble derfor videreført, da det ble slått fast en klar risiko for videre fredskrenkelser og plagsom atferd.

4.2.4 Om beviskravet - "Grunn til å tro"

Straffeprosessloven § 222a første ledd, sier hvilket krav om mistanke som må foreligge for at påtalemyndigheten skal kunne nedlegge besøksforbud. Etter første ledd kan påtalemyndigheten nedlegge besøksforbud når "*det er grunn til å tro*" at en person vil begå bestemte handlinger som nevnes i bokstav a-d i bestemmelsen. Dette betyr at grunnvilkåret "grunn til å tro" alltid må være oppfylt, i tillegg til et av alternativene i bokstav a-d.

Det må imidlertid nevnes at krav om mistanke er forskjellig mellom besøksforbud og for eksempel pågripelse og ransaking. For de mest integritetskrekkende tvangsmidlene som for eksempel pågripelse jf. strpl § 171, kreves det i dag "*skjellig grunn til mistanke*". Ved bruk av disse tvangsmidlene vil det i praksis være krav om sannsynlighetsovervekt for at en straffbar handling har vært begått. I Rt.1993 s.1304 gir Høyesteretts kjæremålsutvalg en avklaring rundt korrekt tolkning av uttrykket. I kjennelsen framgår det at ved tolkning av begrepet "*skjellig grunn til mistanke*" er det riktig å ta utgangspunkt i at det skal være mer sannsynlig at siktede har begått den straffbare handling saken gjelder, enn at han ikke har det. Det må altså foreligge sannsynlighetsovervekt. Pågripelse etter strpl. § 171 eller ransaking etter strpl. § 192 er eksempler på tvangsmidler med dette mistankekravet.

Kravet om mistanke i strpl. § 222a ble i 2003 endret fra at "*særlige forhold må antas å foreligge*" til "*grunn til å tro*". I forarbeidene til endringsloven i 2003 framgår det at formålet ved denne endringen var å tydeliggjøre at det ikke kreves sannsynlighetsovervekt for å nedlegge besøksforbud.²⁷ Ordlyden "*grunn til å tro*" innebærer at det må foreligge noen objektive holdepunkter på at handlinger som er nevnt i bokstav a-c vil bli gjennomført. I forarbeidene framgår følgende avklaringer rundt ordlyden;

---

²⁷ Ot.prp. nr.109 (2001–2002) s.44

”Ordbruken innebærer at det ikke kreves sannsynlighetsovervekt for at en slik handling vil finne sted. Men noe i det konkrete saksforholdet må gi grunn til å tro at den forbudet skal rette seg mot, ellers vil begå en av de aktuelle handlingene; en teoretisk risiko er ikke nok.”²⁸

I Rt.1998 s.1638 ble det også slått fast at det ikke er krav om sannsynlighetsovervekt for ileggelse av besøksforbud. Høyesteretts kjæremålsutvalg uttalte videre at det er tilstrekkelig at faren er nærliggende og reell. En helhetsvurdering ut i fra utvist atferd, informasjon om tidligere overgrep, overgrepens omfang, intensitet, og ikke minst offerets subjektive oppfatning vil derfor være styrende. Videre, vil helhetsvurderingen også baseres på en forholdsmessighetsvurdering jf. strpl. § 170a, som krever en proporsjonalitet mellom besøksforbudet, situasjonens alvor, og målet som ønskes oppnådd ved ileggelse av besøksforbudet.

4.3 Besøksforbudets innhold

Strpl. § 222a annet ledd, første punktum, bokstav a og b tydeliggjør hva besøksforbudet kan gå ut på. Her står det at den som forbudet retter seg mot kan forbys å enten oppholde seg på et bestemt sted eller forfølge, besøke eller på annet vis kontakte en annen person.

Med bakgrunn i ordlyden ”den som forbudet retter seg mot”, kan det tolkes dithen at bestemmelsen kun har anledning til å gi begrensninger hos den som besøksforbudet retter seg mot. En kjennelse fra høyesteretts kjæremålsutvalg publisert i Rt. 2004 s. 2046 omhandlet denne problemstillingen, da langmansretten i en kjennelse hadde lagt ned forbud om at en far kunne ha kontakt med sin sønn utenom normal samværsrett. Da det oppstod en situasjon hvor sønnen valgte å ta kontakt med faren i tiden besøksforbudet var gjeldende, og spørsmålet ble videre om dette var i strid med bestemmelsen. Her kom kjæremålsutvalget fram til at strpl. § 222a ikke innehar hjemmel for å ilegge sønnen restriksjoner i forhold til å kontakte faren, da han er den som skal beskyttes av forbudet.

Begrepet ”et bestemt sted” etter bokstav a , er et vidt begrep som, som krever en mer konkret presisering i det enkelte forbud. I utformingen av det enkelte besøksforbud bør det presiseres tydelig hvor vedkommende kan oppholde seg. Eksempler på ”bestemte steder” kan være

---

²⁸ Ot.prp. nr.109 (2001–2002) s.44

utenfor en konkret arbeidsplass, et fritidsanlegg eller utenfor en adresse. I forarbeidene ²⁹ framgår det at det også kan gis anledning til å gi besøksforbud i et større omfang, som for eksempel i en hel kommune. Her vil en forholdsmessighetsvurdering jf. strpl. § 170a bli sentral, i forhold til å veie omfanget av besøksforbudet opp mot alvorret og risikoen i saken.

Bestemmelsen gir i bokstav b videre restriksjoner mot å ”forfølge, besøke eller på annet vis kontakte en annen person”. Mens bokstav a ilegger restriksjoner mot at den besøksforbudet retter seg mot kan oppsøke bestemte steder, begrenser innholdet i bokstav b anledningen til å oppsøke personen som skal beskyttes. Med bakgrunn i en naturlig språklig forståelse av ordlyden, vil dette vise til situasjoner hvor noen gjør noe aktivt for å oppsøke en annen person, som kanskje skaper utrygghet for personen som blir utsatt for disse handlingene.

Et eksempel på den praktiske utformingen av strpl. § 222a, annet ledd, bokstav b framkommer i en dom³⁰ fra Oslo tingrett. Besøksforbudet var her utformet til å omfatte all form for kontakt, både fysisk kontakt, men også kontakt i form av telefonsamtaler, SMS, brev, E-post, eller lignende. Det fremgikk videre at forbudet også omfattet kontakt via andre personer, som for eksempel via barn i tilfeller hvor det for eksempel er delt samværsrett.

4.4 Vilkår for besøksforbud i hjemmet

4.4.1 Bakgrunn

Hvis det er nærliggende fare for en handling som nevnt i første ledd bokstav a, kan en person få forbud om å oppholde seg i sitt eget hjem. Dette framgår uttrykkelig i lovteksten.

Av forarbeidene³¹ framgår det at bestemmelsen om besøksforbud i eget hjem er ny ved endringsloven i 2003, men at departementet antar at strpl. § 222a, første ledd, bokstav a også fram til endringen har åpnet for adgang til å nedlegge besøksforbud i eget hjem, selv om det ikke har vært uttrykkelig nevnt i lovteksten. I forarbeidene³² ble det også lagt til grunn at det å flytte fra sitt eget hjem er svært inngripende, og at hjemmelsgrunnlaget derfor burde være tydelig. Videre framgår det at § 222a er en generell formulering, og at det ikke er gjort unntak for overgriper sin bolig. Besøksforbud i eget hjem kan være særlig aktuelt i familievoldssaker, da voldsutøver og voldsutsatte ofte er bosatt i samme husstand. Av riksadvokaten sitt

---

²⁹ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.29-30

³⁰ TOSLO-2014-108634 (Oslo tingrett)

³¹ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.45

³² Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.25

rundskriv³³ om familievold fra 2008 framgår det at “det typiske ved familievoldssaker er at lovbrysteren og fornærmede har tette og langvarige relasjoner og felles bolig”. Mishandling i nære relasjoner skaper utrygghet og frykt, som kan ha store konsekvenser for de involverte. Behovet for beskyttelse vil ofte være størst i hjemmet, spesielt i tilfeller hvor voldsutøver og voldsutsatte har felles bolig.

4.4.2 Om vilkåret ”Å begå en straffbar handling som nevnt i bokstav A”

Dette vilkåret henviser til strpl. § 222a, første ledd, bokstav a. Sammensatt med kravet om nærliggende fare, vil det si at det må foreligge sannsynlighetsovervekt for at det blir ”begått en straffbar handling” ovenfor en annen person. Ut i fra ordlyden vil en naturlig forståelse være at besøksforbud ikke kan nedlegges i eget hjem, hvis et ikke er fare for en straffbar handling. ”Ordinært” besøksforbud etter første ledd kan som tidligere nevnt også treffes i saker hvor det ikke er begått en straffbar handling. På bakgrunn av dette, er det tydelig at det skal mer til for å ilegge besøksforbud mot eget hjem, enn andre steder. Videre vil kravet om at det må foreligge mistanke om at en straffbar handling kunne føre til utfordringer i situasjoner hvor det kun er fare for andre former for krenkelser som ikke er straffbare. Dette kan for eksempel være plagsom og skremmende korrespondanse via SMS. På bakgrunn av en smal ordlydsfortolkning vil en slik type situasjon ikke være nok til å ilegge besøksforbud mot eget hjem, så fremt den krenkende atferden ikke er alvorlig nok til å omfattes av for eksempel strl. § 266.

4.4.3 Hva defineres som eget hjem?

I forarbeidene³⁴ står det at departementet i et høringsnotat uttalte at det å ”forbys å oppholde seg i sitt eget hjem” innebærer at den som forbudet retter seg mot må flytte ut av hjemmet, samt at det ikke er tillatt å oppsøke hjemmet så lenge besøksforbudet har virkningskraft. Her ble det også uttalt at eierforholdet ikke skal være av betydning i forhold til å nedlegge besøksforbud. Ved å holde fast på ordlyden ”*eget hjem*” mente departementet at det framkommer tydelig at besøksforbud kan ilegges i personens eget hjem, selv om personen er eneste eier av boligen. Videre må det nevnes at momentet om eierskap blir et viktig vurderingspunkt i forholdsmessighetsvurderingen, spesielt i tilfeller hvor voldsutøver er eneeier. I forhold til spørsmålet om fritidsbolig skal omfattes av ordlyden, kom departementet fram til at fritidsbolig faller utenfor begrepet ”eget hjem”. Skulle et besøksforbud mot

³³ Riksadvokatens rundskriv nr. 3/2008, s.1

³⁴ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.27-28

fritidsbolig være aktuelt, vil derimot reglene etter strpl. § 222a, første ledd komme til anvendelse.

4.4.4 Om beviskravet - ”nærliggende fare”

Sammenlignet med strpl. § 222a første ledd er vilkårene strengere for å kunne ilegge besøksforbud i eget hjem. Dette framkommer av forarbeidene³⁵ hvor det står at nærliggende fare innebærer at det må foreligge sannsynlighetsovervekt. Det må altså foreligge større sannsynlighet for at den som blir ilagt besøksforbud vil begå en straffbar handling, enn at vedkommende ikke gjør det. Videre må det anses som mer inngripende å ilegge besøksforbud mot eget hjem, sammenlignet med andre steder. Et strengere vilkår for ileggelse på dette området vil derfor gjenspeile inngrepets betydelige karakter for den det retter seg mot.

På en annen side uttrykker Riksadvokaten i forarbeidene³⁶ at et krav om sannsynlighetsovervekt kan være problematisk, spesielt i situasjoner hvor beskyttelsesbehovet er akutt. For å kunne forutse sannsynlighetsovervekt, kreves det som regel at det gjøres et arbeid i form av informasjonsinnhenting og undersøkelser som kan være noe tidkrevende. Dette kan i visse tilfeller føre til at politiet ikke har anledning til å ilegge et besøksforbud fordi det ikke foreligger nok informasjon til å bygge opp en sannsynlighetsovervekt i saken. I alvorlige og akutte saker vil dette kunne være en ulempe for den som har behov for beskyttelse i den aktuelle sak.

4.5 Nødvendig og forholdsmessig jf. strpl. § 170a

I tillegg til vilkår som nevnt i strpl. § 222a må vilkåret om nødvendighet og forholdsmessighet alltid være oppfylt for å kunne ilegge et besøksforbud etter denne bestemmelsen. Dette gjelder både for ”ordinært” besøksforbud etter første ledd, og besøksforbud i eget hjem.

I forarbeidene³⁷ foreslo departementet i høringsnotat 15. Oktober 2001 at det skulle nevnes uttrykkelig i strpl. § 222a at strpl. § 170a gjelder for ileggelse av besøksforbud, dette for å unngå tvilstilfeller. Dette fikk støtte fra høringsinstansen, og ble dermed videreført i bestemmelsens første ledd, tredje punktum.

---

³⁵ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.45

³⁶ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.27

³⁷ Ot.prp. nr.109 (2001-2001) s.22

Av forarbeidene³⁸ framkommer det at forholdsmessighetsvurderingen ofte er tredelt:

Forutsatt at de øvrige vilkårene for besøksforbud er oppfylt, må man for det første ta stilling til om det kan anses for å være et egnet virkemiddel for å kunne beskytte voldsutsatte.

For det andre må man vurdere nødvendigheten av inngrepet. I bestemmelsens første punktum, står det at et tvangsmiddel kun kan nyttes når det er "tilstrekkelig grunn for det". Det må altså være et reelt behov for å ilegge et besøksforbud. I forarbeidene³⁹ til strpl. § 222a står det at "Påtalemyndigheten og retten må fastsette omfanget av besøksforbudet ut fra hva som fremstår som hensiktsmessig og nødvendig, og ikke mer omfattende enn at det gir tilstrekkelig beskyttelse". Dette innebærer at man alltid må vurdere om valg av inngripen og intensiteten av denne er nødvendig i forhold til saken, eller om mindre inngripende tiltak kan være tilstrekkelig med tanke på å oppnå ønsket effekt. I forhold til mishandling i nære relasjoner, kan det være hensiktsmessig å vurdere om for eksempel voldsalarm eller bytte av telefonnummer som alternative eller supplerende tiltak.

For det tredje, må det vurderes hvor vidt inngrepet står i forhold til viktighet av det som forsøkes oppnådd. Spørsmålet er om besøksforbudet oppfyller strpl. § 170a, annet punktum sitt krav om forholdsmessighet. Det framkommer uttrykkelig av lovteksten, at denne vurderingen må tas på bakgrunn av "*sakens art og forholdene forøvrig*". I straffeprosesslovens kommentarutgave⁴⁰ framkommer det at sakens art og grovhet er av betydning i forhold til å vurdere forholdsmessigheten i inngrepet. Her kommer det også fram at sakens alvor og omfang, vil ha betydning. Hvis det er snakk om en straffesak i forbindelse med mishandling i nære relasjoner, vil også den forventede straffen eller utvist skyld også være av betydning for vurderingen. Det vil altså ikke være mulighet til å ilegge et besøksforbud hvis tiltaket vurderes til å være uforholdsmessig i forhold til målet man vil oppnå ved å ilegge det. Dette er noe som må vurderes i enhver situasjon hvor besøksforbud kan være aktuelt. I vurderingen er det også viktig å ta hensyn til de ulike partene, både den som er aktuell å ilegge besøksforbud mot og den som skal beskyttes av tiltaket. I forhold til ordlyden om "*forholdene forøvrig*" vil opplysninger om de involvertes sosiale og personlige

---

³⁸ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.29

³⁹ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.45

⁴⁰ Universitetsforlagets blå kommentarutgaver på nett

http://dpx.kommentarutgaver.no/dpx/content/straffeprosessloven/?id=para_170a (hentet 13.desember 2015)

forhold, samt hensyn til familie eller eventuell sykdom være sentrale momenter i vurderingen⁴¹.

Videre må det nevnes at de skjerpede kravene for å kunne ilegg besøksforbud i eget hjem vil ha mye å si i forhold til forholdsmessighetsvurderingen jf. strpl. § 170a. Å nekte noen å oppholde seg i sitt eget hjem, må anses for å være svært inngripende i personens privatliv. Det er derfor hele tiden viktig å være bevisst på omfanget av besøksforbudet. I forarbeidene står det at "Kravet til forholdsmessighet må gjelde både hvorvidt det skal nedlegges et besøksforbud, og omfanget forbudet kan gis."⁴² Voldsutsatte sitt behov for beskyttelse må i slike tilfeller i større grad enn ved "ordinært" besøksforbud veies opp mot de ulemper et slikt inngripen vil påføre den som besøksforbudet retter seg mot. For å kunne forsvare besøksforbud i eget hjem som et forholdsmessig inngrep, må forholdet være av en mer tyngende karakter enn ved illeggelse etter første ledd. I Rt. 1998 s.1638 står det om en person som ble siktet for overtredelse av strl. § 195, første ledd, 1.straffalternativ jf. § 49 for forsøk på utuktig omgang med ei 13 år gamle jente. Høyesteretts kjæremålsutvalg uttalte at momenter i forholdsmessighetsvurderingen vedrørende besøksforbud ville være avhengig av risikoen for nye alvorlige overgrep, den voldsutsattes unge alder, samt besøksforbudets virkning på den voldsutsatte.

Oppsummert, vil avgjørelsen om besøksforbud skal ilegges baseres på en totalvurdering i den konkrete sak. Forholdsmessighetsvurderingen jf. strpl. § 170a vil herunder stå sentralt. Sentrale momenter i denne vurderingen vil på bakgrunn av anvendte kilder være om tiltaket anses nødvendig, eller om situasjonen kan løses ved hjelp av midler som er mindre inngripende. Videre må man vurdere om besøksforbud er egnet i det enkelte tilfelle. Til slutt er det viktig å vurdere hvilke fordeler og ulemper tiltaket vil ha for de ulike parter, og vurdere om det foreligger personlige forhold hos de involverte som kan gjøre inngrepet uforholdsmessig.

---

⁴¹ Hans Kristian Bjerke, Erik Keiserud, Knut Erik Sæther *Straffeprosessloven kommentarutgave* 4.utgave bind 1, Oslo 2011, s.611-613

⁴² Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.30

4.6 Noen prosessuelle vilkår

4.6.1 Hvem beslutter besøksforbud, og når kan besøksforbud ilegges?

Av strpl. § 222a, første ledd, første punktum framgår det at det er påtalemyndigheten som har beslutningskompetanse til å ilegge besøksforbud. Videre framgår det at beslutningen må etterprøves av domstolen jf. sjette ledd. Det er altså et krav om at beslutningen må ta veien om påtalemyndigheten.⁴³ På bakgrunn av at beslutningskompetansen ligger hos påtalemyndigheten blir besøksforbudet mer tilgjengelig for praktisk bruk, da behovet ofte kan komme i tilknytning til en akutt situasjon.

Besøksforbud kan nedlegges dersom den som skal beskyttes av forbudet har begjært det, eller allmenne hensyn krever det, jf. strpl. § 222a, første ledd. Med bakgrunn i formuleringen, er det nærliggende å tro personen som blir utsatt for en handling som nevnt i første ledd, har mulighet til å begjære et besøksforbud. Videre blir spørsmålet om det er noen krav til hvordan begjæringen skal fremmes for politiet. I forarbeidene⁴⁴ står det at et besøksforbud kan begjæres selv om det ikke er et ønske om å anmelde forholdet. Det er altså ikke krav om at det opprettes straffesak for at besøksforbud kan være aktuelt.

Besøksforbud kan også nedlegges dersom allmenne hensyn krever det. Spørsmålet er hva som ligger i ordlyden ”*allmenne hensyn*”. I forarbeidene⁴⁵ framgår det at det er anledning til å ilegge et besøksforbud selv om den som skal beskyttes av besøksforbudet ikke ønsker det. Dette kan for eksempel være nødvendig hvis det foreligger noe form for avhengighetsforhold mellom overgriper og den som trenger beskyttelse, som gjør det vanskelig for den utsatte å selv begjære det. Ofte vil et slik avhengighetsforhold foreligge hvis det er snakk om mishandling i nære relasjoner. Ansatte i helse- og omsorgstjenesten har anledning til å fremsette en slik begjæring, forutsatt at de øvrige vilkårene for besøksforbud er oppfylt. I forarbeidene⁴⁶ til endringsloven kommer det fram at det samme gjelder i situasjoner hvor den som har behov for beskyttelse også velger å trekke en allerede framsatt begjæring på grunn av trusler eller lignende. Adgangen til å begjære besøksforbud kan begrunnes i at det ofte kan være svært vanskelig å komme ut av et voldelig forhold, og at det derfor i enkelte situasjoner vil være behov for at andre enn voldsutsatte fremsetter begjæringen. Denne muligheten kan

---

⁴³ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.34

⁴⁴ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.22

⁴⁵ Ot.prp. nr.33 (1993.1994) s.43

⁴⁶ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.22

tenkes å være aktuell for Krisesentre, da de har tett oppfølging av kvinner og menn som er utsatt for ulike former for mishandling i nære relasjoner.

4.6.2 Besøksforbudets varighet

I bestemmelsens strpl. § 222a fjerde ledd framkommer varigheten av besøksforbudet. Av første punktum fremkommer det at besøksforbudet skal gjelde for en ”fastsatt tid” og at besøksforbud ”høyst kan gjelde et år av gangen.” Et besøksforbud på ubestemt tid er altså ikke i tråd med loven. Videre står det at besøksforbud i eget hjem kan vare ”høyst tre måneder av gangen”. Den betydelige innskrenkningen i besøksforbudets varighet i eget hjem, har bakgrunn i at dette er et mye større inngripen ovenfor den besøksforbudet rettes mot. Av forarbeidene⁴⁷ presiseres det imidlertid at varigheten som er angitt i loven er lengstefrister, og at det i mange tilfeller er tilstrekkelig å fastsette besøksforbudet for en kortere periode.

Av strpl. § 222a fjerde ledd tredje punktum er det et krav om at samtlige vilkår for besøksforbud må være oppfylt for at besøksforbudet kan opprettholdes. Hvis vilkårene ikke lenger er til stede, må besøksforbudet oppheves. Videre, må besøksforbudets varighet være nødvendig og forholdsmessig jf. første ledd, tredje punktum. Hvis besøksforbudet ikke er å anse som nødvendig lenger, vil ikke besøksforbudet lenger oppfylle vilkåret om nødvendighet og forholdsmessighet jf. strpl. § 170a. Forbudet må i slike tilfeller oppheves.

4.7 Brudd på besøksforbud jf. strl. § 168

Bestemmelsen om brudd på opphold og besøksforbud jf. strl. § 168 er en videreføring av straffeloven 1902 § 342, og ble tilføyd ved lov 20.mai 2005, som trådte i kraft 1.oktober 2015. Strafferammen er bøter eller fengsel inntil 1 år, noe som betyr at forsøk er straffbart jf. strpl. § 16. Skyldkravet for brudd på besøksforbud jf. strl.§168 er forsett jf. §§21, siden ikke annet framkommer i bestemmelsen. Medvirkning rammes på samme måte, jf. strl. § 15.⁴⁸

Strpl. § 222a, femte ledd sier noe om utformingen av besøksforbudet og krav til saksbehandlingen. Av femte punktum kommer det uttrykkelig frem at den som

---

⁴⁷ Ot.prp. nr.109 (2001-2002) s.46

⁴⁸ Ot.prp. nr.8 (2007-2008) Om lov om endringer i straffeloven, 20. Mai 2005 nr.28 mv. (skjerpene og formildende omstendigheter, folkemord, rikets selvstendighet, terrorhandlinger, ro, orden og sikkerhet, og offentlig myndighet) s.335-336.

besøksforbudet retter seg mot skal informeres om konsekvensene av å bryte forbudet jf. strl. § 168.

I strl. § 168, første ledd, bokstav b står det blant annet at den som krenker forbud etter strpl. § 222a, straffes med bot eller fengsel inntil et år. Om besøksforbudet kan anses å være krenket, må man vurderes ut fra innholdet i besøksforbudet.

I en dom publisert i Rt. 2015 s.34 blir en mann dømt til 60 dagers fengsel, hvorav 40 dager ble gjort ubetinget for overtredelse av strl. § 342. Her hadde domfelte ved tre anledninger overtrådt besøksforbudet jf. strpl. § 222a ved plagsom oppførsel og fredskrenkelser ved oppmøte på fornærmede sin adresse. Selv om det ikke var snakk om voldelig atferd eller trusler, var det andre momenter som talte for fengselsstraff. I forbindelse med straffens omfang vektla retten det faktum at krenkelsene hadde hatt stor belastning for fornærmede i saken, samt redusert livskvalitet i frykt for nye brudd på besøksforbud. Videre ble det ilagt vekt at mannen hadde brutt besøksforbudet i etterkant av allerede vedtatt straff i form av forelegg. . Siden det i dette tilfellet også var snakk om gjentatte overtredelser, mente retten at allmennpreventive hensyn også var et moment som talte i for fengselsstraff.

Det er av stor betydning at brudd på besøksforbud får rettslige konsekvenser, både i forhold til et individual og allmennpreventive hensyn. Dette ved å vise lovbryster og allmennheten forøvrig at brudd på norsk lov ikke er akseptabelt i samfunnet.

5.0 AVSLUTNING

I denne oppgaven har jeg tatt for meg hvilke muligheter politiet har for å forebygge mishandling i nære relasjoner jf. strl. § 282 ved ileggelse av besøksforbud jf. strpl. § 222a.

Innledningsvis ble det redegjort for anvendt metode og besøksforbud i et forebyggende perspektiv. I oppgaven har relevante rettskilder blitt anvendt for å belyse oppgavens problemstilling.

Videre, har hoveddelen tatt for seg hvordan rettsregelen skal tolkes. Når det kommer til politiets muligheter til å forebygge mishandling i nære relasjoner ved ileggelse av besøksforbud, har jeg på bakgrunn av drøftelsen kommet fram til at mulighetene er mange. Bestemmelsen gir politiet anledning til å ilegge både i og utenfor hjemmet, hvor det foreligger et strengere beviskrav for å ilegge besøksforbud i eget hjem. Videre, har det i oppgaven

kommet fram at det ikke foreligger noe krav om at et straffbart forhold har blitt begått, det kan også være snakk om andre type krenkelseser. I oppgaven har også noen sentrale prosessuelle vilkår blitt belyst, samt konsekvensene av å bryte et ilagt besøksforbud.

I arbeidet med oppgaven har det på bakgrunn av drøftelsen også kommet fram at besøksforbud jf. strpl. § 222a er et beskyttelsestiltak som kan benyttes i en bred utfoldelse i politiets arbeid for å forebygge kriminalitet og uønsket atferd. Med dette menes at besøksforbud har et stort anvendelsesområde, da det kan ilegges både som et proaktivt og reaktivt virkemiddel i en konkret sak. Proaktivt, ved å forebygge at mishandling i nære relasjoner kommer til å skje, og reaktivt i situasjoner hvor det allerede har forekommet former for mishandling. På denne måten kan besøksforbud både være trygghetsskapende for voldsutsatte, og grensesettende for voldsutøver.

Mishandling i nære relasjoner er et alvorlig samfunnsproblem. Ofte forblir disse problemene usynlige for politiets hjelpeapparat, da mishandlingen og krenkelsene ofte skjer i det private rom. Når politiet først får vite om slike forhold, er det derfor viktig å ha kjennskap til og kunnskap om hvilke tiltak som er mulig å iverksette. Videre er det viktig å kjenne til hvilke vilkår som må være oppfylt for at det aktuelle tiltak skal kunne komme til anvendelse i den konkrete sak. Politiets kompetanse og evne til å tilby besøksforbud som beskyttelsestiltak, er i en innledende fase derfor avgjørende for å forebygge mishandling i nære relasjoner.

6.0 LITTERATURLISTE

Lover:

Kongeriget Norges Grundlov, given i Rigsforsamlingen paa Eidsvold den 17de Mai 1814 (Grunnloven).

Lov 22. mai 1902 nr. 10 om Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven).

Lov 22.mai. 1981 nr. 25 Lov om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven).

Lov 4.august 1995 nr. 53 Lov om politiet (politiloven).

Lov 20.mai 2005 nr. 28 Lov om straff (straffeloven).

Offentlige publikasjoner og forarbeider:

NOU 1992: 16 (1992) – Sterkere vern og økt støtte for kriminalitetsofre. Hentet 10.mai 2016 fra https://lovdata.no/pro/#document/NOU/forarbeid/nou-1992-16/*

Ot.prp. nr.33 (1993-1994) Om lov om endringer i straffeprosessloven mv (styrking av kriminalofrets stilling).

Ot.prp. nr.22 (1994-1995) Om lov om politiet (politiloven).

Ot.prp. nr.109 (2001-2002) Om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven (rasistiske symboler, besøksforbud og strafferammen ved sammenstøt av lovbrudd)

Ot.prp. nr. 8 (2007-2008)Om lov om endringer i straffeloven, 20. Mai 2005 nr.28 mv. (skjerpende og formildende omstendigheter, folkemord, rikets selvstendighet, terrorhandlinger, ro, orden og sikkerhet, og offentlig myndighet).

Riksadvokaten (23.juni 2008) *Riksadvokatens rundskriv om familievold.*(Rundskriv nr. 3/2008). Hentet 10.mai 2016 fra <http://www.riksadvokaten.no/filestore/Dokumenter/2008/Rundskrivnr3for2008-Familievold.pdf>

Kjennelser – høyesteretts kjæremålsutvalg:

Rt. 1993 s.1304

Rt. 1998 s.1255

Rt. 1998 s.1638

Rt. 2002 s.1243

Rt. 2004 s.1658

Rt. 2004 s.2046

Kjennelse - lagmannsrett

Eidsivating lagmannsrett, 05.01.2007- LE-2006-177829

Dommer:

Rt. 2015 s.34

TOSLO-2014 108634 (Oslo)

Litteratur:

Augelend Ragnar L, Henry John Mæland, Knut Røsandhaug, *Politirett*, 2.utgave (Oslo 2004).

Augelend Ragnar L, Henry John Mæland, Knut Røsandhaug, *Politirett*, 2.utgave (Oslo 2012).

Bjerke Hans Kristian, Erik Keiserud, Knut Erik Sæther *Straffeprosessloven kommentarutgave* 4.utgave bind 1 (Oslo 2011).

Bøe, Erik Magnus, *Grunnleggende juridisk metode: En introduksjon til rett og rettstenkning*, 3.utgave, (Oslo 2012).

Lie, Myhre Elisabeth, *I forkant: kriminalitetsforebyggende politiarbeid*, 2.utgave, (Oslo 2015).

Internettkilder:

Politiet, ”*Hvor lite skal du finne deg i?*” Hentet 20.mai 2016 fra <http://www.hvorlite.no/hva-kan-politiet-gjore/>

Universitetsforlagets blå kommentarutgaver på nett, (kommentarutgaver.no). Hentet 14.desember 2015 fra http://dvp.kommentarutgaver.no/dvp/content/straffeprosessloven/?id=para_170a